

The effect of instruction based on Kolb's experiential learning theory on attitude, achievement and retention in social studies*

İlke EVİN GENCEL**

ABSTRACT. The aim of the study is to reveal the efficacy of Social Studies instruction based on Kolb's experiential learning theory on secondary school 7th grade students' attitudes, achievement and their retained level of Social Studies' goals. The sample (n=50) consists of 7th grade students in 19 Mayıs Primary School in Konak, İzmir. In the experimental group, in accordance with the experiential learning theory, activities suitable for the steps of concrete experience, reflective observation, abstract conceptualization and active experience. The data were gathered from Kolb's Learning Styles Inventory III, Social Science Course Achievement Test, Attitude Scale of Social Studies Course. The obtained data were analysis through SPSS 11.00 program. As a result of the study, instruction based on experiential learning increased students' achievement and retention in Social Science Course and affected students' attitudes towards this course in a positive way.

Key Words: Experiential learning, learning styles, Social Studies achievement.

SUMMARY

Purpose and Significance: In this study, the efficacy of instruction based on Kolb's experiential learning theory on secondary school 7th grade students' attitudes towards Social Sciences Course, achievement and their retained level of Social Studies' goals was examined. Determining whether learning styles are advantages or disadvantages for the students will provide essential data for the upcoming curriculum development studies. In the study, the level of attaining the goals in Social Sciences Curriculum is introduced by assessing the students' retention level. Besides, in the last few years, the relation between the learning styles, attitude towards Social Sciences Course and level of goal attainment in this course is examined.

Methods: The research study was designed according to the pre-test and post test control experimental groups. Two groups, experimental and control, were formed by random sampling. Both groups were tested before and after the experiment. In the experimental group, in accordance with the experiential learning theory, activities suitable for the steps of concrete experience, reflective observation, abstract conceptualization and active experience. Kolb's Learning Styles Inventory III, Social Science Course Achievement Test and Attitude Scale of Social Studies Course were used as data collection tools. In data analysis, frequency, percentage, arithmetic means, standard deviation, t-test, one-way analysis of variance, two-way analysis of variance, a two-factor analysis of variance, analysis of covariance, Scheffe ve Bonferroni tests were employed.

Results: It was found out in the study that Kolb's experiential learning theory increased the students' achievement in Social Studies Course. The attainment level and retention scores of the experimental group students in Social Studies Course are higher than the ones in the control group. Additionally, it was observed that experiential learning's effect on the achievement in Social Studies Course differed according to gender, but did not differ according to the learning styles. Instruction based on Kolb's experiential learning affected students' attitudes in a positive way and their achievements do not differ according to their styles but gender. When students' attitudes were examined according to the learning styles in the control group, students who usually choose lecturing and are with assimilation style have more favourably positive attitudes towards Social Studies Course.

Discussion and Conclusion: Kolb's experiential learning theory requires activities to be organized in accordance with the steps of learning, respectively as concrete experience, reflective observation, abstract conceptualization and active experience. Instruction based on experiential learning is a contemporary approach which necessitates minimizing the problems caused by the students' individual differences and creating a learning environment appropriate for each learning style. Social Studies Course is one of the essential courses which enables the students to be grown ups and good citizens in terms of society's needs. In this respect, positive affective domains related to Social Studies Course should be taught to the students.

* The present study was compiled from the Ph.D. dissertation accepted by the Dokuz Eylül University Institute of Educational Sciences in 16th November 2006 and supervised by Prof. Dr. Mustafa Yılman.

** Yrd. Doç. Dr. İlke EVİN GENCEL, Onsekiz Mart University, Faculty of Education, Department of Educational Sciences, ilke.evin@gmail.com.

Sosyal Bilgiler Dersinde Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Kuramına Dayalı Eğitimin Tutum, Akademik Başarı ve Öğrenmenin Kalıcılığına Etkisi*

İlke EVİN GENCEL**

ÖZ. Bu çalışmanın amacı, Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin ilköğretim yedinci sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları, bu dersteki akademik başarıları ve öğrenilenlerin kalıcılığı üzerindeki etkisini belirlemektir. Çalışma grubunu İzmir ili Konak ilçesinde bulunan 19 Mayıs İlköğretim Okulu yedinci sınıf öğrencileri oluşturmuştur (n=50). Deney grubunda, deneyimsel öğrenme kuramına uygun olarak, sırasıyla somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim aşamalarına uygun etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Kolb Öğrenme Stilleri Envanteri III, Sosyal Bilgiler Başarı Testi ve Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Veriler SPSS 11.00 programında analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin Sosyal Bilgiler dersi akademik başarısını ve öğrenilenlerin kalıcılığını artırdığı, bu derse yönelik tutumu olumlu etkilediği belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Deneyimsel öğrenme, öğrenme stilleri, Sosyal Bilgiler dersi başarısı.

GİRİŞ

Bilgiye ulaşma yollarının ve olanaklarının artması, öğrenmeyi etkileyen bireysel özelliklerin önemini ortaya koymaktadır. Öğrenme stilleriyle ilgili çalışmaların temeli, öğrenme ortamında bireysel farklılıklardan bir zenginlik olarak yararlanılması düşüncesidir. Ortaya koyduğu fikirler ile eğitim bilimcileri etkileyen önemli yazarlardan olan Kolb, öğrenmeyi 'bilginin deneyimler yoluyla oluşması süreci' olarak tanımlamakta ve 1960'lı yılların sonundan beri öğrenme stilleri ve deneyimsel öğrenme üzerinde çalışmaktadır.

Deneyimsel öğrenmenin temeli, 1870'lerde ortaya çıkan pragmatist düşüncedir. (Johns, 1999:1-3). Deneyimsel öğrenme kuramı, öğrenmede deneyimi temele alan Dewey, öğrenme sürecinde bireylerin etkin olmasının önemini vurgulayan Lewin ve zekayı sadece doğuştan gelen bir özellik olarak görmeyip, kişiler ve çevre arasındaki etkileşimin bir sonucu biçiminde nitelendiren Piaget'in çalışmalarına dayanmaktadır (Yoon, 2000:36; Kolb, 1984:20).

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına göre öğrenme, deneyimler sonucunda oluşmakta ve bireyler her zaman aynı biçimde öğrenmemektedir. (Yoon, 2000:37; Kolb, 2000:4; 1984:25; Whitcomb,1999:36).Deneyimsel öğrenme kuramında öğrenme, dört adımdan oluşan bir süreç olarak açıklamaktadır. Bu süreçte somut deneyimler soyut kavramlara dönüştürülmekte, bu kavramlar yeni deneyimlerin kazanılmasında kullanılmaktadır.

Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Kuramına Dayalı Eğitim

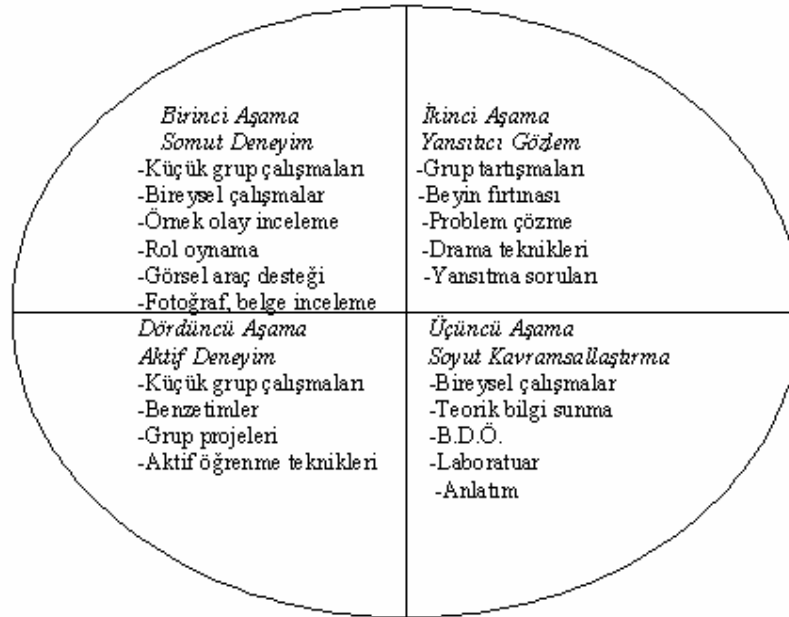
Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim, temelde her öğrenme yoluna dolayısıyla her öğrenme stiline uygun eğitim etkinliklerinin düzenlenmesini gerektirmektedir. Kolb'a göre öğrenciler bir konuyu öğrenirken dört öğrenme aşamasından geçmelidir. Öğrenme döngüsü öncelikle somut deneyimden yansıtıcı gözleme, sonra da soyut kavramsallaştırmadan aktif deneyime doğru yapılandırılmalıdır (Kolb, 1984: 63; 1999:5). Kurama uygun eğitim ortamı sağlamak için öncelikle öğrenme yollarının ve öğrenme stillerinin özellikleri irdelenmeli, bu özelliklere uygun etkinlikler seçilip düzenlenmelidir.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramında ortaya konan öğrenme yollarına göre tercih edilen öğrenme etkinlikleri Şekil 1'deki gibi özetlenebilir.

* Bu çalışma Prof. Dr. M.Yılman danışmanlığında tamamlanan ve 16.11.2006 tarihinde D.E.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsünde kabul edilen doktora tezinin bir kısmından yararlanılarak hazırlanmıştır.

** Yrd. Doç. Dr. İlke EVİN GENCEL, Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, ilke.evin@gmail.com.

Şekil 1. Deneysel Öğrenme Döngüsüne Uygun Etkinlikler

(Raschick, Maypole ve Day, 1998; Peirce, 2000; Lewin, 2000; Kılıç, 2002:16) yararlanılarak oluşturulmuştur

Deneysel öğrenme kuramına dayalı eğitim etkinliklerinin Şekil 1’de belirtilenlerle sınırlı olduğu düşünülmemelidir. Bu noktada önemli olan, bireylerin öğrenme yollarının özelliklerine uygun eğitim ortamı oluşturmaktır. Deneysel öğrenme kuramında öğrenme stilleri, yukarıda değinilen dört temel öğrenme yolunun bileşenleri olarak ifade edilmektedir. Buna göre, değiştirme (diverging), özümseme (assimilating), ayırıştırma (converging) ve yerleştirme (accomodating) Kolb’un ortaya koyduğu öğrenme stillerini oluşturan öğrenme yolları aşağıda özetlenmektedir.

Değiştirme öğrenme stili, somut deneyim ve yansıtıcı gözlem öğrenme yollarının bileşenidir. Bu öğrenme stiline sahip bireyler, somut durumlara farklı bakış açıları ile yaklaşmaktadır. Herhangi bir durum karşısında hemen eyleme geçmek yerine gözlem yapmayı tercih etmektedir (Kolb, 1999: 7). Değiştirme öğrenme stiline sahip olan öğrenciler, öğrenme sürecinde sabırlı ve dikkatli olup beyin fırtınası tekniğinde olduğu gibi farklı fikirlerin üretildiği durumlar üzerinde yoğunlaşmaktan hoşlanmaktadır (Ekici, 2003: 48). Bu öğrencilerin çeşitli ortamlarda karar verme ve bu kararı uygulayabilecekleri etkinliklerle kendilerini geliştirmeleri gerektiğine dikkat çekilmektedir. Grup çalışmaları ve kişisel geri bildirimler, öğrenme sürecinde kolaylaştırıcı etki yapmaktadır (Kolb, 1999: 7).

Özümseme öğrenme stili; soyut kavramsallaştırma ve yansıtıcı gözlem öğrenme yollarını kapsamaktadır. Bu öğrenme stiline sahip kişilerin, geniş ve kapsamlı bilgileri mantıksal bir bütün haline getirmede oldukça başarılı oldukları belirtilmektedir. Özümseyen öğrencilerin, planlama yapma ve problemleri belirleme becerileri gelişmiş olmakla birlikte, uygulamalı çalışmalarda sistematik bir yaklaşım izlemede çoğu zaman yetersiz kaldıkları gözlenmektedir (Kolb, 1981: 78; 1999: 7). Özümseme öğrenme stiline sahip olan öğrencilerin, öğrenme sürecinde aktif ve somut deneyim öğrenme yollarını kullanarak öğrenme döngüsüne etkin biçimde katılmalarının, onların öğrenme hızlarını artıracığı, kişiler arası etkinliklerde aktif rol aldıkları takdirde, duygularını dile getirme yeteneklerinin gelişeceğini vurgulamaktadır (Hein ve Budny, 2000: 28-35; Kılıç, 2002: 23; Kolb, 1984: 78).

Ayırıştırma öğrenme stiline sahip bireyler, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim öğrenme yollarını kullanmaktadır. Tümdengelim akıl yürütme yolunu tercih eden bu kişilerin, mantıksal çözümlene, doğru karar verme ve problem çözme becerilerinin gelişmiş olduğu, sosyal ve kişiler arası

etkinlikler yerine teknik konularla ilgilenmeyi tercih ettikleri vurgulanmaktadır (Kılıç, 2002: 24; Kolb, 1984: 77; 1999: 7). Uygulamalar ve denemeler yaparak doğru bilgiye ulaşmayı tercih eden ayırıştırma stilindeki öğrencilerin, öğretmenin rehberliğine ve sık sık geri bildirimlere gereksinim duydukları da belirtilmektedir (Kolb, 1999:7).

Yerleştirme öğrenme stili, somut deneyim ve aktif deneyim öğrenme yollarının bileşeni olarak ifade edilmektedir. Bu öğrenme stilindeki bireylerin en önemli özellikleri, daha önce edindikleri yaşantılardan yararlanarak öğrenme becerisine sahip olmalarıdır. Liderlik özelliğine sahip olan bu öğrenciler, öğrenme sürecinde teknik çözümler yerine, kişiler arası ilişkilerden yararlanmayı ve diğer bireylerin kişisel bilgilerine başvurmayı tercih etmektedir. Yerleştirme stiline sahip olan öğrenciler meraklı ve araştırmacı olarak nitelendirilmekte, genellikle girişkenlik, esneklik ve açık görüşlülük özellikleri ile ön plana çıkmaktadır (Aşkar ve Akkoyunlu, 1993: 39; Kolb, 1999: 7).

Kolb, deneyimsel öğrenme kuramı ile ortaya koyduğu öğrenme stilleri sınıflamasında, bireylerin güçlü ve zayıf yönlerini belirterek, en uygun öğrenme şartları hakkında bilgiler vermektedir. Deneyimsel öğrenme kuramı ders etkinliklerinin sırasıyla; somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim öğrenme yollarına uygun olarak hazırlanmasını gerektirmektedir. Diğer bir deyişle bu kuram, eğitimciler her bir ders için çok çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanma aşamalarını göstermekte, kalıcı ve bireysel öğretimin gerçekleşmesinde alternatif bir çözüm olarak görülmektedir.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı olarak düzenlenen eğitim etkinliklerinin öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya koyan birçok araştırma bulgusu mevcuttur (Brenenstuhl ve Catanello, 1980; Johns, 1999; Kılıç, 2002; Mc Neal ve Dwyer, 1999; Williams, 1990). Ancak Türkiye'de öğrencilerin sosyal bireyler, etkin ve katılımcı vatandaşlar olarak yetişmelerinde en önemli derslerden biri olduğu vurgulanan Sosyal Bilgiler programının hedeflerinin gerçekleşmesinde deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin etkisinin araştırıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramı ve öğrenme stilleri sınıflaması ile ilgili Türkiye'de ve yurt dışında gerçekleştirilen çalışmaların büyük oranda betimsel olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmada ise deneyimsel öğrenme kuramına uygun Sosyal Bilgiler eğitiminin başarı ve tutum üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Çalışmanın erişiyeye dayalı olarak Sosyal Bilgiler programının etkililiği hakkında bilgi vermesi bakımından bu alanda gerçekleştirilecek olan program geliştirme çalışmalarına katkıda bulunması, deneyimsel öğrenme kuramına dayalı gerçekleştirilen eğitim ile Sosyal Bilgiler öğretimine yeni bir bakış açısı getirmesi umulmaktadır. Bunun yanı sıra, ülkemizde az sayıda çalışmanın gerçekleştirildiği öğrenme stilleri ve eğitim sürecindeki önemi konusuna dikkat çekeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

1. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçüm puanları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
2. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin ön ölçüm son ölçümlerinden elde ettikleri puanlar üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?
3. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler programının hedeflerine erişimleri üzerindeki etkileri cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
4. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?
5. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçüm puanları onların öğrenme stillerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri onların öğrenme stillerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?

YÖNTEM

Sosyal Bilgiler dersinde öğrenme stilleri temelli deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin akademik başarı, tutum ve öğrenmenin kalıcılığına etkisini sınınamaya yönelik olan bu araştırmada, öntest-sontest kontrol gruplu deneme modeli uygulanmıştır. Yansız atama ile iki grup oluşturulmuş, bunlardan biri deney diğeri kontrol grubu olarak kullanılmış, her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılmıştır (Karasar, 2000:97).

Çalışma Grubu

Denel işlemler, İzmir ili Konak ilçesinde bulunan 19 Mayıs İlköğretim Okulunda öğrenim gören yedinci sınıf öğrencileri üzerinde yürütülmüştür. Deney ve kontrol gruplarını belirlemek amacıyla 7-A, 7-B ve 7-C sınıflarında öğrenim gören öğrencilere 'Kolb'un Öğrenme Stilleri Envanteri-III' (KÖSE-III) ve araştırmacı tarafından hazırlanan 'Kişisel Bilgi Formu' uygulanmıştır. Uygulama sonucunda 7-A ve 7-C sınıflarında okuyan öğrencilerin birbirlerine yakın özellikler taşıdığı görülmüştür. Yansız atama yöntemi ile 7-A ve 7-C sınıfları arasında kura çekilmiş, kura sonucunda 7-C sınıfı deneyimsel eğitim, 7-A sınıfı geleneksel eğitim grubu olarak belirlenmiştir.

Deney ve Kontrol Gruplarının Denkliği

Deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarındaki öğrencileri belirli özellikler bakımından denkliğini belirlemede sekiz sorudan oluşan Kişisel Bilgi Formu ile elde edilen verilerden yararlanılmıştır. Buna göre, cinsiyet açısından bakıldığında, her iki grupta da kız ve erkek öğrenci sayısının birbirine yakın ancak erkek öğrenci sayısının daha fazla olduğu görülmüştür. Hem deneyimsel hem geleneksel eğitim grubundaki öğrencilerin anne ve babalarının büyük oranda ilköğretim mezunu olduğu, hiçbir öğrencinin anne babasının fakülte veya yüksekokul mezunu olmadığı saptanmıştır. Ortalama aylık gelir ise 251 YTL ve 450 YTL arasında değişmektedir. Öğrencilerin tümünün kardeş sahibi olduğu ve kardeş sayısı üç olan öğrencilerin her iki grupta da daha fazla olduğu, bunun yanı sıra hiçbir öğrencinin çalışma odası ve bilgisayara sahip olmadığı, Sosyal Bilgiler dersi ile ilgili özel ders veya kurs almadığı görülmektedir. Gruplardaki öğrenciler öğrenme stilleri bakımından da benzer dağılım göstermektedir. Buna göre öğrenciler genellikle özümseme stiline sahip iken, bunu yerleştirme, değiştirme ve ayırıştırma öğrenme stilleri takip etmektedir.

Deney Deseni

Araştırmanın deney deseni Tablo 1'de sunulmaktadır.

Tablo 1. Araştırmanın Deney Deseni			
<i>Grubun Adı</i>	<i>Deney Öncesi</i>	<i>Denel İşlemler</i>	<i>Deney Sonrası</i>
Geleneksel Öğretim Grubu	Başarı Testi	Geleneksel Öğretim	Başarı Testi
	Tutum Ölçeği	Yöntemleri	Tutum Ölçeği
	Öğrenme Stilleri Env.		Öğrenme Stilleri Env.
Deneyimsel Öğretim Grubu	Başarı Testi	Deneyimsel Öğrenme	Başarı Testi
	Tutum Ölçeği	Kuramına Uygun	Tutum Ölçeği
	Öğrenme Stilleri	Öğretim Yöntemleri	Öğrenme Stilleri
	Envanteri		Envanteri

Deney Planı

Denel işlemler Mart ve Nisan aylarında deneyimsel öğretim ve geleneksel öğretim gruplarında haftada üçer ders saati olmak üzere Sosyal Bilgiler derslerinde gerçekleştirilmiştir. Her iki grupta da MEB Sosyal Bilgiler ders kitabı kullanılmıştır. 19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti Ünitesinde işlenen konular, yapılan etkinlikler, uygulanan yöntem-tekniklerin ders sürelerine dağılımı Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2. 19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti Ünitesindeki Konular, Uygulanan Yöntem-Teknikler ve Yapılan Etkinliklerin Ders Sürelerine Dağılımı

Süre	Konu Adı	Uygulanan Yöntem-Teknikler, Yapılan Etkinlikler
40+40	Fransız İhtilalinin Neden ve Sonuçları	Örnek Olay, Beyin Fırtınası, Anlatım, Kum Saati
40	Fransız İhtilalinin Osmanlı Devletine Etkileri (Sırp ve Yunan İsyancıları)	Örnek Olay, Soru Cevap, Anlatım, Balık Kılçığı
40+40	Fransız İhtilalinin Osmanlı Devletine Etkileri (Mısır-Boğazlar Sorunu, Osmanlı Rus Savaşı)	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Bulmaca
40	19. Yüzyılda Yapılan Yenilikler ve Demokratikleşme Çabaları (II. Mahmut Dönemi Yenilikleri)	Rol Oynama, Soru-Cevap, Anlatım, Bilgi Haritası
40+40	Tanzimat ve Islahat Fermanları I. ve II. Meşrutiyet	Rol oynama, Tartışma, Anlatım, Bilgi Haritası
40	20. Yüzyıl Başlarında Osmanlı Devleti ve Yıkılış (Trablusgarp Savaşı, Balkan Savaşı)	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Balık Kılçığı
40+40	Birinci Dünya Savaşı (Osmanlı Devletinin Savaşa Girmesi ve Savaştığı Cepheleler)	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Bilgi Haritası
40	Birinci Dünya Savaşının Sonuçları	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Kum Saati

Osmanlı Kültür ve Uygurlığı Ünitesinde işlenen konular, yapılan etkinlikler, uygulanan yöntem-tekniklerin ders sürelerine dağılımı Tablo 3'te sunulmaktadır.

Tablo 3. Osmanlı Kültür ve Uygarlığı Ünitesindeki Konular, Uygulanan Yöntem-Teknikler ve Yapılan Etkinliklerin Ders Sürelerine Dağılımı

Süre	Konu Adı	Uygulanan Yöntem-Teknikler, Yapılan Etkinlikler
40+40	Osmanlılarda Devlet Yönetimi (Merkez Yönetimi, Taşra Yönetimi)	Rol Oynama, Tartışma, Anlatım, Bilgi Haritası
40	Osmanlılarda Devlet Yönetimi (Toprak Yönetimi)	Rol Oynama, Tartışma, Anlatım, Bilgi Haritası
40+40	Osmanlılarda Devlet Yönetimi (Maliye ve Ordu)	Küçük Grup Çalışması, Beyin Fırtınası, Anlatım, Bulmaca
40	Osmanlı Devletinde Hukuk Sistemi, Sosyal Yaşam	Rol Oynama, Tartışma, Anlatım, Balık Kılçığı Bilgi Haritası
40+40	Osmanlı Devletinde Ekonomik Yaşam, Eğitim-Öğretim	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Balık Kılçığı Bilgi Haritası
40	Osmanlı Devletinde Bilim ve Sanat	'Doğru mu? Yanlış mı?', Tartışma, Anlatım, Kum Saati Tekniği

Deney Süresince Uygulanan Yöntem ve Teknikler

Denel işlemler sırasında öğrenme yollarına uygun olarak somut deneyim aşamasında örnek olay, rol oynama yöntemi ve doğru mu yanlış mı? tekniği, yansıtıcı gözlem aşamasında tartışma yöntemi, beyin fırtınası tekniği, soyut kavramsallaştırma aşamasında anlatım yöntemi, aktif deneyim aşamasında çalışma yaprakları ve bilgi haritalarıyla çalışma etkinlikleri gerçekleştirilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları ve bu araçların özellikleri aşağıda açıklanmaktadır.

Sosyal Bilgiler Dersi Başarı Testi

19. ve 20. Yüzyıllarda Osmanlı Devleti Ünitesi başarı testini geliştirmek amacı ile öncelikle ünite analizi yapılmış, Sosyal Bilgiler programı doğrultusunda hedef ve davranışlar belirlenmiş ve belirtke tablosu hazırlanmıştır. Hedef davranışlar doğrultusunda hazırlanan 40 maddelik çoktan seçmeli testin, öğrenci düzeyine uygunluğu ve bilimsel içerik açısından doğruluğunu belirlemek için Karşıyaka'da Şehit Nazım Bey ve Konak 19 Mayıs İlköğretim Okullarında görevli Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. Sosyal Bilgiler Programı doğrultusunda hedef ve davranışları belirlenen Osmanlı Kültür ve Uygarlığı Ünitesine ait belirtke tablosu hazırlanmış ve hedef davranışlar doğrultusunda oluşturulan 40 maddelik test Karşıyaka Şehit Nazım Bey ve Konak 19 Mayıs İlköğretim Okullarında görevli Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin görüşlerine sunulmuştur. Önerilen değişikliklerin yapılmasından ardından iki ünite için hazırlanan ön deneme formları söz edilen okullarda öğrenim gören yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerine uygulanmıştır (n=207). Ön deneme sonuçlarına göre madde ayıricılık indeksi 0,30 ve üzerinde olan maddeler teste alınmış, 50 adet çoktan seçmeli

maddeden oluşan başarı testi elde edilmiştir. Testin güvenilirlik katsayısı (KR₂₀) 0,72 olarak hesaplanmıştır.

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği

Tutum ölçeğinin geliştirilmesi için İzmir Buca'da bir ilköğretim okulunda öğrenim gören 35 kişilik bir öğrenci grubundan Sosyal Bilgiler dersiyle ilgili görüş, duygu ve düşüncelerini açıklayan bir kompozisyon yazmaları istenmiştir. Kompozisyonlar incelenerek tutum ifadeleri maddeleştirilmiş, konuya ilişkin alanyazın incelemesi yapılmış, ilgili kaynak ve benzer nitelikteki veri toplama araçları incelenmiştir. Bu sürecin sonunda, araştırmacı tarafından 48 maddelik beşli Likert tipi ölçek hazırlanmıştır. Dokuz Eylül Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi ve Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Eğitim Bilimleri Bölümlerinden 12 uzman görüşüne başvurularak ölçek üzerinde gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Hazırlanan ölçek, Buca Meşkure Şamlı İlköğretim Okulunda öğrenim gören 30 kişilik bir öğrenci grubuna uygulanmış, öğrenciler tarafından anlaşılamayan maddeler belirlenmiş ve bu maddeler ölçekten çıkarılmıştır. Bu işlemler sonucunda oluşturulan 36 maddelik beş dereceli Likert tipi ölçek hakkında, Karşıyaka Şehit Nazım Bey ve Konak 19 Mayıs İlköğretim Okullarında görev yapan Sosyal Bilgiler dersi öğretmenlerinin görüşleri alınmıştır. 36 maddeden oluşan ölçek, Karşıyaka Şehit Nazım Bey ve Konak 19 Mayıs İlköğretim Okullarında öğrenim gören 351 ikinci kademe öğrencisine uygulanmıştır.

Madde ve test istatistiklerine göre, madde toplam korelasyonları 0,40'ın altında olan bir madde ölçekten çıkarılmış, ölçek 16 madde olumsuz, 19 madde olumlu önerme olmak üzere 35 maddede toplanmıştır. "Tamamen Katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Hiç Katılmıyorum" seçenekleri olan beş dereceli Likert tipi ölçekte olumlu maddeler 5'den 1'e; olumsuz maddeler ise 1'den 5'e puanlanmaktadır. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinden en az 35, en fazla 175 puan alınabilmektedir. Tutum ölçeğinin yorumlanması aşamasında 35-58 arasındaki puanlar "çok olumsuz", 59-91 arasındaki puanlar "olumsuz", 92-124 arasındaki puanlar "orta düzeyde olumlu", 125-157 arasındaki puanlar "olumlu", 156-175 arasındaki puanlar "çok olumlu" biçiminde değerlendirilmiştir. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,95 olarak hesaplanmıştır. Tutum ölçeğinin yapı geçerliğini belirlemek amacıyla faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda maddelerin tek boyutta toplandığı görülmüştür.

Kolb'un Öğrenme Stilleri Envanteri III (KÖSE III)

Kolb'un öğrenme stilleri envanterinin üç versiyonu bulunmaktadır. Son versiyonu 1999 yılında hazırlanan envanterin Türkçe'ye uyarlama çalışması araştırmacı tarafından yapılmıştır. Envanterde 12 adet tamamlamalı madde yer almaktadır (Ek). Her bir maddede bulunan dört seçenek 1 ile 4 arasında puanlanmaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 12, en yüksek puan 48'dir. Manisa'da yabancı dilde eğitim veren bir özel okulda yedi ve sekizinci sınıf öğrencilerine (N=40) ölçeğin önce İngilizce formu, bir hafta sonra Türkçe formu uygulanmıştır. Deneme uygulamasından elde edilen verilerle, ölçekte yer alan her madde için Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Toplam korelasyon 0,77 olarak hesaplanmıştır.*

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada verilerin çözülmesi için SPSS 11.00 paket programı kullanılmıştır. Verileri sınıflandırmak için frekans ve yüzde değerleri, alınan puanların ortalamasını belirlemek için aritmetik ortalama, dağılımdaki değerlerin aritmetik ortalamaya uzaklığını belirlemek için standart sapma hesaplanmıştır. İki bağımsız grup ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için t testi, ikiden fazla bağımsız grup ortalaması arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Varyans çözümlemesinde ortalamalar arasında farklılık belirlendiğinde farklılığın kaynağını saptamak için Scheffe testi uygulanmıştır. Ön ölçüm puanlarının gruplar arasında farklılık gösterdiği durumlarda ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için kontrol altına alınamayan dış etkenleri doğrusal bir regresyon yöntemiyle

* Envanterin geçerlik ve güvenilirlik çalışmasıyla ilgili ayrıntılı bilgi, Gencel Evin, İlke (2007). Kolb'un Deneyimsel Öğrenme Kuramına Dayalı Öğrenme Stilleri Envanteri III'ü Türkçeye Uyarlama Çalışması. D.E.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Cilt 9, sayı 2, 120-140 kaynağından edinilebilir.

ortadan kaldıran tek faktörlü kovaryans çözümlemesi yapılmıştır. Kovaryans çözümlemesinde ortalamalar arasında farklılık belirlendiğinde farklılığın kaynağını saptamak için Bonferroni testi uygulanmıştır. Tekrar eden durumlarda (farklı zamanlarda) iki veya daha fazla grupta meydana gelen değişimler açısından gruplar arasında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla tekrarlı ölçümler için iki yönlü varyans çözümlemesi yapılmıştır. Farklı deneysel işlem koşullarında, farklı kategorik özelliklerde olma ile zamana bağlı değişimi belirlemek için yapılan ölçümlerdeki farklılığın anlamlı olup olmadığını saptamak amacıyla iki faktörlü varyans çözümlemesi yapılmıştır

BULGULAR

Araştırmanın alt problemleri doğrultusunda ulaşılan bulgular aşağıdaki gibidir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ilk alt problemi “Kolb’un deneysel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçüm puanları üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?” biçiminde belirlenmiştir.

Problemin çözümü için öncelikle, deneysel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarı testi ön ölçüm puanları arasında önemli bir farklılık olup olmadığını belirlemek üzere, aritmetik ortalamalar, standart sapmalar hesaplanmış ve t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucuna göre deneysel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir [$t_{(48)}=1,47$; $p>0,005$].

Deneysel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarının Sosyal Bilgiler dersi başarı testi toplam düzeydeki ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçümlerinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 4’te sunulmuştur.

Tablo 4. Deneysel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Başarı Testi Ön Ölçüm, Son Ölçüm ve Kalıcılık Ölçümü Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ön Ölçüm			Son Ölçüm			Kalıcılık Ölçümü			Toplam		
	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S
Deneysel Eğitim	25	14,52	1,94	25	39,68	3,09	25	34,16	3,21	25	29,45	3,01
Geleneksel Eğitim	25	13,64	2,27	25	29,6	6,21	25	21,84	4,27	25	21,66	4,25
Toplam	50	14,08	2,13	50	34,64	7,03	50	28,00	7,26	50	25,57	3,64

Tablo 4’e göre deneysel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarı testi ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 14,52 son ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 39,68 ve kalıcılık ölçümlerinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 34,16’dır.

Geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarı testi toplam düzeydeki ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 13,64 son ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 29,6 kalıcılık ölçümlerinden aldıkları puanların aritmetik ortalaması 21,84’dır. Her iki grupta yer alan öğrencilerin başarı testi son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamalarının ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalamasına göre yüksek olduğu, ancak deneysel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin puanlarındaki artışın oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4’te görülen farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla verilere tekrarlanmış ölçümler için iki yönlü varyans çözümlemesi uygulanmış, sonuçlar Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Deneyimsel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Başarı Testi Ön Ölçüm, Son Ölçüm ve Kalıcılık Ölçümü Puanlarının İki Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	Sd	KO	F	P
Gruplararası	3488,69	49			
Grup	2258,16	1	2258,16	88,07	0,000
Gruplarıçi	1230,53	48	25,64		
Ölçümler	11009,49	2	5504,75	638,6	0,000
Grup*ölçüm	918,88	2	459,44	53,3	0,000
Toplam	16244,69	149			

Tablo 5'e göre deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçümünden aldıkları puanlar arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir [$F_{(2,48)} = 88,07$; $p < 0,05$]. Grupların ortak etkileşim değeri de deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarının ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçümü puanları arasındaki farklılığın anlamlı olduğunu göstermektedir [$F_{(2)} = 53,3$; $p < 0,05$].

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi "Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinin ön ölçüm son ölçümlerinden elde ettikleri puanlar üzerinde anlamlı bir etkisi var mıdır?" biçiminde ifade edilmiştir.

Deneyimsel ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin tutum ölçeği ön ölçüm puanları arasında önemli bir farklılık olup olmadığını belirlemek için aritmetik ortalamalar, standart sapmalar hesaplanmış ve t testi yapılmıştır. Yapılan t testi sonucuna göre deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin ortalama puanları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı değildir [$t_{(48)} = -1,57$; $p > 0,005$].

Deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarının Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçümlerinden aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6. Deneyimsel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Ölçüm, Son Ölçüm Puanlarının Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Ön Ölçüm			Son Ölçüm			Toplam		
	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S
Deneyimsel Eğitim	25	136,76	4,42	25	157,72	2,48	25	147,24	3,78
Geleneksel Eğitim	25	139,28	6,65	25	141,16	6,56	25	140,22	5,74
Toplam	50	138,02	5,73	50	149,44	9,69	50	143,73	11,41

Tablo 6'ya göre deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 136,76 , son ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 157,72'dir. Geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 139,28 , son ölçüm puanlarının aritmetik ortalaması 141,16'dır. Tabloda her iki grupta yer alan öğrencilerin tutum ölçeği son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamalarının ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalamasına göre yüksek olduğu görülmektedir. Ancak geleneksel eğitim grubunda sadece üç puanlık bir artış olduğu, buna karşılık deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin tutum puanlarındaki artışın yaklaşık yirmi puan olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 6'da görülen farklılığın anlamlılığını test etmek amacıyla verilere tekrarlanmış ölçümler için iki yönlü varyans çözümlemesi uygulanmış, sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7. Deneyimsel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön Ölçüm, Son Ölçüm Puanlarının Tekrarlanmış Ölçümler İçin İki Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Gruplararası	3742,21	49			
Grup	1232,02	1	1232,01	23,56	0,000
Gruplarıçi	25,10	48	52,3		
Ölçümler	3260,41	1	3260,41	776,29	0,000
Grup*ölçüm	2275,29	1	2275,29	541,74	0,000
Toplam	9479,71	99			

Tablo 7 incelendiğinde deneyimsel eğitim ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin tutum ölçeği ön ölçüm, son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları arasındaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu görülmektedir [$F_{(2,48)}=23,56$; $p<0,05$]. Grupların ortak etkileşim değeri de grupların ön ölçüm, son ölçüm puanları arasındaki farklılığın anlamlı olduğunu göstermektedir [$F_{(2)}=541,74$; $p<0,05$].

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi, “Kolb’un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler programının hedeflerine erişimleri üzerindeki etkileri cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” olarak belirlenmiştir.

Problemin çözümü için öncelikle deneyimsel ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan öğrencilerin ön ölçüm son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları cinsiyete göre hesaplanmış, sonuçlar Tablo 8’de sunulmuştur.

Tablo 8. Deneyimsel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Başarı Testi Ön Ölçüm Son Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	Cinsiyet	Ölçüm	n	\bar{X}	S
Deneyimsel Eğitim	Kız	Ön	12	14,75	2,05
		Son	12	39,66	3,17
	Erkek	Ön	13	14,30	1,89
		Son	13	39,69	3,15
Geleneksel Eğitim	Kız	Ön	11	13,63	2,69
		Son	11	28,91	5,61
	Erkek	Ön	14	13,64	1,98
		Son	14	30,14	6,81
Toplam	Kız	Ön	23	14,21	2,39
		Son	23	34,52	7,04
	Erkek	Ön	27	13,96	1,93
		Son	27	34,74	7,17

Tablo 8 incelendiğinde, deneyimsel eğitim grubundaki kız öğrencilerin ön ölçüm puanlarının aritmetik ortalamasının 14,75 , son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamasının ise 39,66 olduğu görülmektedir. Bu değerler, geleneksel eğitim grubundaki kız öğrencilerde 13,63 ve 28,91, deneyimsel eğitim grubundaki erkek öğrencilerde 14,30 ve 39,69, geleneksel eğitim grubundaki erkek öğrencilerde 13,64 ve 30,14 olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin ortalama puanları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla tekrarlanmış ölçümler için iki faktörlü varyans çözümlemesi uygulanmış, sonuçlar Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9. Deneyimsel ve Geleneksel Eğitim Gruplarındaki Öğrencilerin Erişi Puanlarının Cinsiyete Göre İki Faktörlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Grup	756,01	1	756,01	51,11	0,000
Cinsiyet	10446,09	3	3482,03	235,4	0,000
Grup*cinsiyet	537,25	3	179,08	12,11	0,000
Hata	1360,84	92	14,79		
Toplam	13219,04	99			

Tablo 9'a göre deneyimsel ve geleneksel eğitim gruplarındaki kız ve erkek öğrencilere ait Sosyal Bilgiler testi erişim puanları ortalamaları arasındaki fark önemlidir [$F_{(3,92)}=12,11$; $p<0,05$]. Varyans çözümlemesi sonucunda ortaya çıkan bu farklılığın kaynağını belirlemek amacıyla Scheffe testi uygulanmıştır. Scheffe testi sonucuna göre, deneyimsel eğitim grubundaki kız öğrenciler ile geleneksel eğitim grubundaki kız öğrenciler, deneyimsel eğitim grubundaki erkek öğrenciler ile geleneksel eğitim grubundaki erkek öğrenciler arasındaki farkın önemli olduğu belirlenmiştir. Diğer bir anlatımla deneyimsel eğitim grubundaki kız öğrenciler geleneksel eğitim grubundaki kız öğrencilerden, deneyimsel eğitim grubundaki erkek öğrenciler geleneksel eğitim grubundaki erkek öğrencilerden daha başarılı olmuşlardır.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi, "Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri cinsiyete göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?" biçiminde ifade edilmiştir.

Öncelikle deneyimsel ve geleneksel eğitim gruplarında yer alan kız ve erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları hesaplanmış, sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10. Deneyimsel Eğitim ve Geleneksel Eğitim Gruplarının Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Son Ölçümlerine Göre Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	n	Kız		n	Erkek		n	Toplam	
		\bar{X}	S		\bar{X}	S		\bar{X}	S
Deneyimsel Eğitim	12	157,33	2,53	13	158,07	2,47	25	157,72	2,48
Geleneksel Eğitim	11	140,27	6,9	14	141,85	6,46	25	141,16	6,56
Toplam	23	149,17	10,04	27	149,66	9,58	50	149,44	9,7

Tabloya göre deneyimsel eğitim grubunda yer alan kız öğrencilerin tutum ölçeği son ölçüm ortalaması 157,33 geleneksel eğitim grubundaki kız öğrencilerin ise 140,27'dir. Bu değer deneyimsel eğitim grubundaki erkek öğrenciler için 158,07, geleneksel eğitim grubundaki erkek öğrenciler için ise 141,85 olarak hesaplanmıştır. Her iki grupta da erkek öğrencilerin tutum puanı kız öğrencilere göre daha yüksektir. Bunun yanı sıra, deneyimsel eğitim grubundaki kız ve erkek öğrencilerin ortalamaları geleneksel eğitim grubundaki kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanlarından daha yüksektir. Öğrencilerin ortalama puanları arasında gözlenen farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek amacıyla iki yönlü varyans çözümlemesi uygulanmış, sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Deneyimsel ve Geleneksel Eğitim Gruplarındaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Son Ölçümlerinin Cinsiyete Göre İki Yönlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	KT	sd	KO	F	p
Grup	3433,37	1	3433,37	135,98	0,000
Cinsiyet	16,8	1	16,8	0,67	0,417
Grup*cinsiyet	2,19	1	2,19	0,09	0,765
Hata	1161,49	46	25,25		
Toplam	4608,32	49			

Tablo 11'e göre, deneysel ve geleneksel eğitim gruplarındaki kız ve erkek öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği son ölçüm puanları ortalamaları arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir [$F_{(1,46)}=0,09$; $p>0,05$].

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi, "Kolb'un deneysel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitim, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön ölçüm, son ölçüm ve kalıcılık ölçüm puanları onların öğrenme stillerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?" olarak belirlenmiştir.

Öncelikle deneysel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin ön, son ve kalıcılık ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları öğrenme stillerine göre hesaplanmıştır. Farklı öğrenme stillerine sahip olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön, son ve kalıcılık ölçüm puanları ortalamaları arasında görülen farklılığın anlamlı olup olmadığına ilişkin iki faktörlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12. Deneysel Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Öğrenme Stillerine Göre Başarı Testi Ön, Son, Kalıcılık Ölçümü Puanlarının İki Faktörlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	sd	K.O.	F	p
Deneklerarası	275,253	24			
Grup	11,953	3	3,984	0,318	0,182
Hata	263,300	21	12,538		
Denekleriçi	8123,567	50			
Ölçüm	7831,780	2	3915,890	598,353	0,000
Grup*ölçüm	16,920	6	2,820	0,431	0,854
Hata	274,867	42	6,544		
Toplam	8398,82	74			

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin ön, son ve kalıcılık ölçümü puanlarında gözlenen farklılığın anlamlı olduğu ($F_{(2,42)}=598,353$, $p<0,001$) görülmektedir. Ancak bu farklılık, öğrencilerin öğrenme stillerine göre anlamlı bir değişim göstermemektedir. Diğer bir deyişle, farklı öğrenme stillerine sahip olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin Sosyal Bilgiler başarı testi puanları üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı saptanmıştır ($F_{(6, 42)}=0,431$, $p>0,005$).

Geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin öğrenme stillerine göre Sosyal Bilgiler başarı testi ön, son ve kalıcılık ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları Tablo 13'te sunulmaktadır.

Tablo 13. Geleneksel Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Öğrenme Stillerine Göre Başarı Ön, Son, Kalıcılık Ölçümü Puanlarının Aritmetik Ortalamaları ve Standart Sapma Değerleri

Grup	n	Ön Ölçüm		Son Ölçüm		Kalıcılık Ölçümü			
		\bar{X}	S	n	\bar{X}	S	n	\bar{X}	S
Yerleştirme	6	14,50	3,21	6	26,33	4,27	6	20,33	2,34
Değiştirme	3	12,00	2,00	3	26,66	6,11	3	20,66	3,05
Ayrıştırma	5	14,00	2,45	5	28,00	5,47	5	20,80	3,03
Özümseme	11	13,45	1,64	11	32,90	6,47	11	23,45	5,50

Tablo 13'te görüldüğü gibi, yerleştirme öğrenme stiline sahip olan öğrencilerin ön, son ve kalıcılık ölçümü puanlarının ortalaması sırasıyla 14,50, 26,33, 20,33 olarak hesaplanmıştır. Bu değerlerin öğrenme stili değiştirme olan öğrenciler için 12,00, 26,66, 20,66, öğrenme stili ayrıştırma olan öğrenciler için 14,00, 28,00, 20,80 ve öğrenme stili özümseme olan öğrenciler için 13,45, 32,90 ve 23,45 olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön, son ve kalıcılık ölçüm puanları ortalamaları arasında görülen farklılığın onların öğrenme stillerine göre anlamlı bir değişim gösterip göstermediğine ilişkin iki faktörlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. Geleneksel Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Başarı Testi Ön, Son, Kalıcılık Ölçümü Puanlarının Öğrenme Stillerine Göre İki Faktörlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	sd	K.O.	F	p
Deneklerarası	955,28	24			
Grup	154,635	3	51,45	1,352	0,285
Hata	800,645	21	38,126		
Denekleriçi	2809,73	50			
Ölçüm	2273,890	2	1136,945	118,780	0,000
Grup*ölçüm	133,822	6	22,304	4,33	0,057
Hata	402,018	42	9,572		
Toplam	3765,01	74			

Tablo 14 incelendiğinde, öğrencilerin Sosyal Bilgiler başarı testi ön, son ve kalıcılık ölçüm puanlarının ortalamaları arasında gözlenen farklılığın anlamlı olduğu ($F_{(2,42)}=118,780$, $p<0,001$) görülmektedir. Ölçümler arasında gözlenen farklılık, öğrencilerin öğrenme stillerine göre anlamlı bir değişim göstermemekle birlikte, hesaplanan p değerinin 0,05 anlamlılık sınırında olduğu görülmektedir ($F_{(6,42)}=4,33$, $p<0,005$).

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi “Kolb’un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkileri onların öğrenme stillerine göre anlamlı farklılıklar göstermekte midir?” biçimindedir.

Bu alt problemin çözümü için öncelikle deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm, son ölçüm puanlarının aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları öğrenme stillerine göre hesaplanmıştır. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm ve son ölçüm puanları ortalamaları arasındaki farklılığın, onların öğrenme stiline göre anlamlı bir değişim gösterip göstermediğine ilişkin tekrarlı ölçümler için iki faktörlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 15’te verilmiştir.

Tablo 15. Deneyimsel Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön, Son Ölçüm Puanlarının Öğrenme Stillerine Göre İki Faktörlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	sd	K.O.	F	p
Deneklerarası	430,12	24			
Grup	185,753	3	61,918	5,32	0,107
Hata	244,367	21	11,637		
Denekleriçi	5285,654	25			
Ölçüm	5100,174	1	5100,174	813,24	0,000
Grup*ölçüm	53,780	3	17,927	2,85	0,061
Hata	131,700	21			
Toplam	5715,774	49			

Tablo 15’e göre, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm ve son ölçüm puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlıdır ($F_{(1,21)}=813,24$, $p<0,001$). Ancak söz konusu farklılık, öğrencilerin öğrenme stillerine göre anlamlı bir değişim göstermemektedir. Bu bağlamda, farklı öğrenme stillerine sahip olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum puanları üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olmadığı görülmektedir ($F_{(3,42)}=2,85$, $p>0,005$).

Geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm ve son ölçüm puanları ortalamaları arasındaki farklılığın, onların öğrenme stiline göre anlamlı bir değişim gösterip göstermediğine ilişkin iki faktörlü varyans çözümlemesi sonuçları Tablo 16’da verilmiştir.

Tablo 16. Geleneksel Eğitim Grubundaki Öğrencilerin Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Ön, Son Ölçüm Puanlarının Öğrenme Stillerine Göre İki Faktörlü Varyans Çözümlemesi Sonuçları

Varyansın Kaynağı	K.T.	sd	K.O.	F	p
Deneklerarası	2080,08	24			
Grup	956,407	3	318,802	5,96	0,004
Hata	1123,673	21	53,51		
Denekleriçi	52,371	25			
Ölçüm	36,051	1	36,051	49,10	0,000
Grup*ölçüm	0,902	3	0,301	4,41	0,038
Hata	15,418	21	0,734		
Toplam	2132,451	49			

Tablo 16'ya göre geleneksel eğitim grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm ve son ölçüm puanlarının ortalamaları arasındaki farklılık istatistiksel açıdan anlamlıdır ($F_{(1,21)}=49,10$, $p<0,001$). Bu farklılık öğrencilerin öğrenme stillerine göre de anlamlı bir değişim göstermektedir ($F_{(1,21)}=4,41$, $p<0,005$). Bu bağlamda, farklı öğrenme stillerine sahip olmak ile tekrarlı ölçümler faktörlerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum puanları üzerindeki ortak etkilerinin anlamlı olduğu görülmektedir. Öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği ön ölçüm ve son ölçüm puanları arasında gözlenen farklılığın nedenini belirlemek amacıyla uygulanan Bonferroni testi sonuçlarına göre, özümseme öğrenme stiline sahip olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum puanları, öğrenme stili yerleştirme, değiştirme ve ayırıştırma olan öğrencilerden farklılık göstermektedir. Özümseme öğrenme stiline sahip öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeğinden elde ettikleri puanların ortalaması ($\bar{X}=145,73$), diğer öğrencilerin ortalama puanlarından yüksektir ve bu durum söz konusu farklılığın nedenidir.

TARTIŞMA

Araştırmada, Kolb'un deneyimsel kuramına dayalı eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarılarını artırdığı saptanmıştır. Deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler programının hedeflerine ulaşma düzeylerinin ve kalıcılık ölçüm puanlarının geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerden anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin Yönetim ve Organizasyon (Brenenstuhl ve Catanello, 1980), İnsan İlişkileri (Williams, 1990), Tarih (Colins, 1999; Johns, 1999), Hemşirelik eğitimi (Mc Neal ve Dwyer, 1999), Biyoloji (Nichols, 2003), Coğrafya (Noveal, 2000), Tıp (Whicker, 2001), Web ortamında eğitim (Tower, 2002) gibi alanlarda öğrenci başarısı üzerinde olumlu etkisi olduğunu ortaya koyan birçok araştırma bulgusu mevcuttur. Türkiye'de Kılıç (2002) tarafından gerçekleştirilen çalışmada deneyimsel öğrenme kuramına uygun web temelli eğitimin öğrenci başarısını artırdığı saptanmıştır.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramı, ders etkinliklerinin sırasıyla, somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim öğrenme yollarına uygun olarak hazırlanmasını gerektirmektedir. Diğer bir deyişle bu kuram, eğitimcilere her bir ders için çok çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanma aşamalarını göstermekte, kalıcı ve bireysel öğretimin gerçekleşmesinde alternatif bir çözüm olarak görülmektedir. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim, öğrencilerin bireysel farklılıklarından kaynaklanabilecek olumsuzlukları en aza indirmeyi hedefleyen, her bir öğrenme stiline uygun eğitim ortamı düzenlemeyi gerektiren çağdaş bir yaklaşımdır. Eldeki araştırmada, ilgili alanyazınla tutarlı olarak öğrencilerin başarılarını artırmada etkili bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmada Kolb'un deneyimsel kuramına dayalı eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarılarını artırmadaki etkisinin, cinsiyet değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir. Deneyimsel eğitim grubunda yer alan kız öğrencilerin geleneksel eğitim grubundaki kız ve erkek öğrencilerden, deneyimsel eğitim grubunda yer alan erkek öğrencilerin geleneksel eğitim grubundaki kız ve erkek öğrencilerden daha başarılı oldukları belirlenmiştir. Bu bağlamda, farklı gruplarda yer almak ve aynı zamanda farklı cinsiyete sahip olmak, Sosyal Bilgiler dersi başarısını etkilemiştir. Deneyimsel eğitim grubu kendi içinde incelendiğinde hem kız hem erkek öğrencilerin başarı düzeylerinin birbirlerine

yakın olduğu saptanmıştır. Sosyal Bilgiler dersinde deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin etkisini inceleyen bir başka çalışmaya rastlanmadığı için bu araştırmada ulaşılan sonucun geçerliği ileride gerçekleştirilecek çalışmalarla ortaya konabilecektir.

Kolb'un deneyimsel kuramına dayalı eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarılarını artırmadaki etkisinin, öğrencilerin öğrenme stillerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Öğrenme stillerine dayalı eğitimin öğrencilerin başarısını artırdığını ve bu artışın öğrenme stillerine göre farklılaşmadığını ortaya koyan birçok araştırma bulgusu mevcuttur. Williams (1990) İnsan İlişkileri, Colins (1999) Tarih, Noveal (1999) Coğrafya, Whicker (2001) Tıp, Nichols (2003) Biyoloji derslerinde, deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin öğrenci başarısını artırdığını ve bu artışın öğrencilerin öğrenme stillerine göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur.

Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimde, her öğrenme stiline uygun etkinlikler gerçekleştirildiği için öğrencilerin öğrenme ortamından yararlanma düzeyleri de en üst seviyede gerçekleşmektedir. Bu bağlamda, alanyazında ulaşılan bulgular araştırmacılar tarafından beklenen sonuçlardır. Türkiye'de Kılıç (2002)'in araştırmasında da benzer sonuca ulaşılmıştır. Her bir öğrenme stiline uygun eğitim etkinliklerinin düzenlendiği araştırmada, öğrencilerin başarı düzeylerindeki artışın öğrenme stillerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimde, öğrenme öğretme süreci öğrencilerin öğrenme yollarına ve öğrenme stillerine uygun olarak düzenlenmekte ve böylelikle bu sürecin bazı öğrenciler için avantajlı bazıları için ise dezavantajlı olması önlenmektedir. Bu çalışmada ulaşılan sonucun, alanyazında gerçekleştirilen diğer araştırmalar ile tutarlı olduğu görülmektedir.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum puanlarının geleneksel eğitim grubundaki öğrencilere göre anlamlı düzeyde yükseldiği saptanmıştır. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin çeşitli alanlarda akademik başarının yanı sıra tutum, ilgi gibi duyuşsal özellikleri de olumlu yönde etkilediği bir çok araştırma ile ortaya konmuştur (Brenenstuhl ve Catanello, 1980; Colins, 1999; Johns, 1999; Nichols, 2003; Noveal, 2000). Sosyal Bilgiler, öğrencilerin toplumun gereksinimleri, beklentileri doğrultusunda yetişmelerinde ve iyi birer vatandaş olmalarında önemli derslerden biridir. Bu bağlamda, Sosyal Bilgiler dersine ilişkin olumlu duyuşsal özelliklerin kazandırılmasının gerekliliği açıkça görülmektedir. Bu araştırmada ulaşılan sonuç, Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı, öğrenme stillerine uygun eğitimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu etkilediğini ortaya koyan diğer araştırma (Caine, 1997; White, 1999) bulguları ile tutarlıdır.

Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim ile geleneksel eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkilerinin cinsiyete göre önemli bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumun cinsiyet ile ilişkisini belirlemeye yönelik birçok araştırmada kız öğrencilerin tutumlarının daha olumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Corbin, 1996; Ferguson, 1993; Morrow, 1993; Özkal, Güngör ve Çetingöz, 2004). Ancak yukarıda da değinildiği gibi söz konusu çalışmaların örneklemeleri, ilköğretim yedinci sınıf düzeyinde değildir. Eldeki araştırmaya en yakın yaş grubu ile gerçekleştirilen çalışmada Şahin, Şahin ve Çakır (2001) da Sosyal Bilgiler dersi tutum düzeyinin cinsiyet değişkeninden bağımsız olduğu belirlenmiştir. Bu araştırmada deneyimsel eğitim grubundaki öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının geleneksel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin tutumlarından daha olumlu olduğu ancak bu farklılığın öğrencilerin cinsiyetlerinden bağımsız olduğu saptanmıştır.

Kolb'un deneyimsel kuramına dayalı eğitimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumları üzerindeki etkisinin, öğrencilerin öğrenme stillerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin uygulandığı araştırmalarda, öğrencilerin duyuşsal özelliklerinin de olumlu yönde etkilendiği ortaya konmuştur. Öğrencilerin bireysel öğrenme tercihlerine uygun bir öğrenme ortamında bulunmaları, derse yönelik ilgi ve tutumlarını olumlu yönde etkilemektedir. Yukarıda değinildiği gibi, deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim sürecinde, farklı öğrenme stillerine sahip olan öğrenciler eğitim ortamından aynı düzeyde yararlanabilmekte ve her öğrenci öğrenmekten hoşlandığı yöntemle karşı karşıya gelmektedir. Bu çalışmada da, deneyimsel eğitim grubunda yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının geleneksel eğitim grubundaki öğrencilerden daha olumlu olduğu ve bu farklılığın öğrenme stillerinden bağımsız olduğu saptanmıştır. İlgili alan yazın incelendiğinde benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Colins, 1999; Hempstead, 1996; Nichols, 2003; Noveal, 1999; Williams, 1990; Whicker 2001).

Ancak geleneksel eğitim grubundaki öğrencilerin tutum düzeyleri öğrenme stillerine göre incelendiğinde, özümseme stiline sahip olan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarının diğer öğrencilerden anlamlı düzeyde olumlu olduğu belirlenmiştir. Özümseme öğrenme stiline sahip olan öğrencilerin genel olarak tercih ettikleri yöntem, anlatım yöntemidir. Geleneksel eğitim ortamı en iyi öğrendikleri ortamlardandır. Bu bağlamda öğrenme öğretme sürecinden yararlanma düzeyleri de, diğer öğrenme stillerine sahip olan öğrencilerden daha yüksektir.

Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda geliştirilen öneriler aşağıdaki gibidir.

1. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi başarılarını artırdığı belirlenmiştir. Sosyal Bilgiler dersinin etkili ve bireysel özelliklere uygun biçimde gerçekleştirilmesinde, öğrenme öğretme sürecinin sırasıyla, somut deneyim, yansıtıcı gözlem, soyut kavramsallaştırma ve aktif deneyim öğrenme yollarına uygun olarak hazırlanmasını gerektiren ve böylece her bir ders için çok çeşitli öğretim yöntem ve tekniklerinin uygulanma aşamalarını gösteren deneyimsel öğrenme kuramından yararlanılmalıdır.

2. Kolb'un deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin, öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitim, farklı öğrenme stillerine sahip olan öğrencilerin eğitim ortamından aynı düzeyde yararlanmalarını sağlayacak etkinliklerin düzenlenmesini gerektirmekte ve her öğrenci öğrenmekten hoşlandığı yöntemle karşı karşıya gelmektedir. Eğitimin uzak hedeflerinin gerçekleşmesinde ve toplumun gereksinim duyduğu sosyal vatandaşların yetişmesinde önemli bir yeri olan Sosyal Bilgiler dersine yönelik olumlu duyuşsal özellikler kazandırmada, deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimden yararlanılmalıdır.

3. Öğretmen adaylarının hizmet öncesi eğitim sürecinde, öğrenmeyi etkileyen bireysel farklılıklar ve öğrenme stillerine dayalı eğitim konularında yetişmelerini sağlayacak program tasarımları oluşturulmalıdır. Bu tasarımlarda özellikle uygulamaya dönük etkinlikler planlanmalı ve öğretmen adaylarının öğrenme stillerine dayalı eğitim konusunda yetkin bireyler olarak eğitilmeleri sağlanmalıdır.

4. Sosyal Bilgiler öğretiminde deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin başarı ve duyuşsal özelliklere etkisini araştıran çalışmalar yapılmalı bu çalışmalarda ulaşılan sonuçlar ile eldeki araştırma sonuçlarının tutarlılığı denetlenmelidir.

5. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin farklı disiplinlerde ve eğitim düzeylerindeki etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

6. Deneyimsel öğrenme kuramına dayalı eğitimin, farklı eğitim düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin farklı disiplinlere yönelik duyuşsal özelliklerine etkisini belirlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

7. Kolb'un öğrenme stilleri envanterinin üçüncü versiyonunun farklı eğitim düzeylerinde öğrenim gören öğrencilerin öğrenme stillerini belirlemek için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını belirlemeye yönelik çalışmalar gerçekleştirilmelidir.

KAYNAKLAR

- Aşkar, P. ve Akkoyunlu, B. (1993) Kolb Öğrenme Stili Envanteri. *Eğitim ve Bilim*, 87:37-47.
- Brenenstuh, D.C. ve R.F. Catalanello (1980) Can learning styles be used as curriculum aids? *Journal of Experiential Learning and Simulation*. (1), 29-27.
- Colins, M. (1999). Kolb's experiential learning theory and history achievement. <http://wwwweb1.epnet.com/citation.asprds> (29.10.2004).
- Corbin, S.S. (1996). Gender difference and high school students' attitudes toward and achievement social studies. *Journal of Social Studies*, 20, (2):12-26.
- Ekici, G (2003) *Öğrenme Stiline Dayalı Öğretim Ve Biyoloji Dersi Öğretimine Yönelik Ders Planı Örnekleri*. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Ferguson, O.W. (1993). The effects of different instructional types on academic achievement in world history and student attitude toward social studies. <http://wwwlib.umi.com/dissertations/fullcit/9402529> (12.03.2004).

- Hein, T.L. ve D.D.Bundy (2000). Teaching to students' learning styles: Approaches that work. *Frontiers in Education Conference*. San Juan, Puerto Rico.
- Hempstead, J. (1996) Students choice:Impact on students attitudes at three middle schools. Unpublished doctoral thesis, University of Missouri-Kansas City.
- Johns, B. (1999). Effects of learning style based homework prescriptions on the achievement and attitudes of middle schools students.<http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3049708>
- Karasar, N. (2000) *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (10.basım.). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kılıç, E. (2002). Web Temelli Öğrenmede Baskın Öğrenme Stilinin Öğrenme Etkinlikleri Tercih ve Akademik Başarıya Etkisi. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, A. Ü., Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: experiences as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, N.J.:Prentice-Hall.
- Kolb, D. A. (1999). *The kolb learning style inventory*. Hay Resources Direct.
- Kolb, D. A. (2000). Facilitator's guide to learning. Hay Resources Direct.
- McNeal, G.H. ve F. Dwyer (1999) Effect of learning style on consistent and inconsistently designed instruction. *Internal Journal of Instructional Media*, 26 (3), 337-345.
- Morrow, M. (1993). Attitudes toward social studies. http://www.aare.edu.au/93/morrow_93157.txt. (29.05.2004).
- Nichols, J. (2003). The effects of kolb's experiential learning theory on achievement and attitude. <http://www.web1.epnet.com/citation.asprds> (29.10.2004).
- Noveal, D. (2000). Effectiveness of Kolb's experiential learning theory in the geography classroom. <http://www.web1.epnet.com/citation.asprds> (27.10.2004).
- Özkal, N., Güngör, A. ve D. Çetingöz (2004). Sosyal Bilgiler Dersine İlişkin Öğretmen Görüşleri ve Öğrencilerin Bu Dersle Yönelik Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*. V 10 (40), 600-615.
- Şahin, T., Şahin, B. ve Ö. S. Çakır (2001). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Bilişsel Ve Duyuşsal Öğrenmeleri Tahmin Eden Çeşitli Değişkenler ve Tahmin Etme Güçleri. *Eğitim Araştırmaları*, sayı 3-4, 133-138.
- Tower, B.L.(2002). Academic backgrounds, learning styles and success. <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcilt/3078204> (12.10.2003).
- Whicker, B. (2001). Effects of experiential learning theory. <http://www.epnet.com/citation.asprds> (27.10.2004).
- Whitcomb, R.M. (1999). The relationship between student cognitive development and learning style preference. *Unpublished doctoral thesis* The University of Maine.
- White, J. (1994) Individual characteristics and social knowledge in ethical reasoning. *Psychological Reports*, (75), 627-649.
- Williams, A.M. (1990) Effects of experiential learning on knowledge acquisition, skill mastery and student attitudes. <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcilt/9104729>.
- Yoon, S.H. (2000). Using learning style and goal accomplishment style to predict academic achievement in middle school geography students in Korea. *Unpublished doctoral thesis*, University of Pittsburg.

Ek Kolb'un Öğrenme Stilleri Envanteri-III

Değerli Öğrenci,

Aşağıda öğrenme stilinizi belirlemek amacıyla 12 adet yarım bırakılmış ifade verilmiştir. Lütfen her bir ifadeyi dikkatle okuyunuz ve bu yarım kalmış ifadeyi tamamlamak üzere verilen seçenekleri, size en uygun olana 4 puan vererek en az uygun olana doğru 3, 2, 1 puan veriniz...Aşağıdaki örnek bu işlemi nasıl yapacağınızı açıklamak üzere verilmiştir.

Örnek,

Öğrenirken,

---3-- Mutlu olurum

---2--Dikkatli olurum

-- 1---Hızlı davranırım

---4--Kendi fikrimi oluştururum

1. Öğrenirken ...,

-----Duygularımı da öğrenmeye katarım.

-----Öğrendiğim fikirler üzerinde düşünmeyi severim.

-----Bir şeyler yapıyor olmaktan hoşlanırım.

-----İzlemekten ve dinlemekten hoşlanırım.

2. En iyi öğrenme yolum...,

-----Dikkatle dinlemek ve izlemektir.

-----Kendi mantığımla yorumlamaktır.

-----Duygularıma ve sezgilerime güvenmektir.

-----Çok çalışıp bir şeyleri başarmaktır.

3. Öğrenirken...,

-----Mantığıma uygun olan sonucu bulmaya çalışırım.

-----Öğrenmede sorumlu olduğumu hissederim.

-----Derse katılmadan sessizce izlerim.

-----Derse yoğun bir şekilde katılırım.

4. En iyi...,

-----Duygularımla öğrenirim.

-----Yaparak öğrenirim.

-----İzleyerek öğrenirim.

-----Fikirler üzerinde düşünerek öğrenirim.

5. Öğrenirken...,

-----Konuyla ilgili yeni bilgilere/fikirlerle açığım.

-----Konuyu her yönüyle/ayrıntılarıyla ele alırım.

-----Konuyu kendi içinde küçük bölümlere ayırırım.

-----Konuyla ilgili öğrendiğim şeyleri yapmaktan/uygulamaktan hoşlanırım.

6. Öğrenirken...,

-----Gözlem yapan biriyim.

-----Öğrenmeye katılan biriyim.

-----Duygularıyla hareket eden biriyim.

-----Mantıklı davranan biriyim.

7. En iyi öğrenme yolum...,
-----Konuyla ilgili gözlem yapmaktır.
-----İnsanlarla konuyla ilgili konuşmak, iletişim kurmaktır.
-----Konunun dayandığı temel fikirleri düşünmektir.
-----Konuyla ilgili deneme ve uygulama yapmaktır.

8. Öğrenirken...,
-----Çalışmamın sonuçlarını görmekten hoşlanırım.
-----Konuyla ilgili temel fikirleri düşünmeyi severim.
-----Acele etmekten hoşlanmam.
-----Kendimi tamamen öğrenme işinin içinde hissederim.

9. En iyi öğrenme yolum...,
-----İzlemektir.
-----Hissettiklerimi dikkate almaktır.
-----Öğrendiklerimi uygulamaktır.
-----Kendi düşüncelerimi dikkate almaktır.

10. Öğrenirken...,
-----Çekingen biri olurum.
-----Öğrendiklerimi sorgulamadan kabul ederim.
-----Sorumluluklarını bilen biriyim.
-----Öğrendiğim şeyler üzerinde düşünen biriyim.

11. Öğrenirken...,
-----Derse katılırım.
-----Derse katılmadan izlerim.
-----Öğrendiklerimi değerlendiririm.
-----Aktif olmaktan hoşlanırım.

12. En iyi öğrenme yolum...,
-----Anlatılan fikirleri (konuları) tek tek ele almaktır.
-----Yeni fikirleri öğrenmeye açık olmaktır.
-----Dikkatli olmaktır.
-----Anlatılanları uygulamaktır.